

Экспертная супольнасць

ГЭТА ТЭХНАЛОГІЯ І НІЧОГА БОЛЬШ

Па якіх рэцэптах рыхтуюць сёння «каляровыя рэвалюцыі»?

У сучаснай палітыцы «каляровыя рэвалюцыі» — адна з самых актуальных тэм, якія трымаюць грамадства ў стане пастаяннага напружання. Эксперты ўсё часцей кажуць пра тое, што ў апошнія гады імкліва развіваюцца новыя формы і метады «каляровых рэвалюцый», выкарыстоўваюцца сучасныя спосабы кіравання свядомасцю і паводзінамі грамадзян. Днямі споўніўся год, як у Беларусі, пасля выбараў Прэзідэнта, была зроблена спроба хуткай «каляровай рэвалюцыі». Дзейнічалі як пад капірку, з дапамогай прыкормленай «пятай калона» і яе заходніх рэжым-сёраў. Але Беларусь апынулася ў ліку вельмі нешматлікіх краін, дзе «каляровая рэвалюцыя» не адбылася.

На думку доктара палітычных навук, прафесара факультэта паліталогіі Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта Андрэя МАНОЙЛЫ, які выступіў экспертам падчас чарговай сустрэчы, арганізаванай у Міжнародным медыяклубе «Фармат А-3», галоўная небяспека «каляровых рэвалюцый» заключаецца ў тым, што з-за іх практычна ўсе краіны разам са сваім насельніцтвам і іншымі рэсурсамі цалкам трапляюць пад кантроль замежнай дзяржавы. Эксперт перакананы, што «каляровыя рэвалюцыі» ў рэшце рэшт прыводзяць да беспарадкаў, заняпаду народнага дабрабыту, і заўсёды ў проигрышы аказваюцца простыя людзі.

СВЯДОМАСЦЬ АДКЛЮЧАЕЦЦА, КІРУЮЦЬ ІНСТЫНКТЫ

Што на сённяшні дзень уяўляюць з сябе «каляровыя рэвалюцыі» і наогул што гэта такое?

— Усе «каляровыя рэвалюцыі» — гэта вынік дзеяння адной і той жа тэхналогіі, — упэўнены эксперт. — То-бок гэта тэхналогія арганізацыі дзяржаўных пераваротаў, у якой выкарыстоўваецца кіраванне вялікімі масамі пратэстоўцаў, з якіх фарміруюцца агрэсіўны палітычны натоўп (ці некалькі натоўпаў, як паказалі падзеі ў Беларусі, дзе выкарыстоўваўся не адзін асобна ўзяты «майдан», а прынцып рою, калі натоўпаў было шмат).

Эксперт тлумачыць механізм: натоўп вельмі хутка напампоўваецца агрэсіяй. Людзі, якія трапілі ў натоўп, страчваюць сваю індывідуальнасць, здольнасць крытычна ацэньваць тое, што адбываецца вакол, зліваюцца з натоўпам і становяцца часткай стыхіі.

— Натоўп — вельмі эфектыўны інструмент, для таго каб шантажываць (перш за ўсё дзеючую ўладу), — кажа Андрэй Манойла. — У гэтых адносінах вялікая колькасць выхаваных, культурных, добра адукаваных людзей страчвае гэтыя якасці і ператвараецца ў калектыўны «рой пчол». Свядомасць адключаецца, эмацыянальнае падаўляе рацыянальнае, кіраванне адбываецца на ўзроўні калектыўных рэфлексаў і інстынктаў.

Першай у шэрагу «каляровых», па сутнасці, стала «Бульдзерная рэвалюцыя» ў Югаславіі на мяжы 2000-х гадоў. У ёй ужо прысутнічае класічная «майданная» схема: фарміраванне пастаянна дзеючага лагера з яго тылавым забеспячэннем, уцягванне туды розных пратэстных мас, ператварэнне іх у агрэсіўны палітычны натоўп і накіраванне яго супраць дзеючай улады.

— Вось гэтая класічная схема потым шматразова паўтаралася ва ўсіх кейсах і была рэалізаваная на постсавецкай прасторы і за яе межамі, — тлумачыць эксперт. — Схема «каляровых рэвалюцый» праяўляла сябе і на іншых кантынентах: у Венесуэле і Балівіі. І да гэтага часу знаходзіцца ў аснове любых рэвалюцый.

КАРАНАВІРУС БОЛЬШ ЭФЕКТЫЎНЫ ЗА ГУЛАГ

Праўда, лічыць эксперт, леташняя падзеі ў Беларусі адрозніва-

наны эксперт. — Усе схемы (сувязі і каардынацыя пратэстных груп) як рэпліка перанесліся на беларускую глебу. Арганізацыя дзяржпераваротаў у Беларусі цалкам паўтарала такую схему, якая была ўпершыню распрацавана і выкарыстана ў 2019 годзе ў Венесуэле, так званая схема венесуэльскага прэзэдэнта.

Палітолаг лічыць, што рэжым Мадуро цудам утрымаўся ва ўладзе, таму што схема была бездакорная, такая ж яна застаецца і цяпер. У Беларусі гэтая схема таксама праглядалася вельмі відавочна.

Тэхналогія канфліктнай мабілізацыі пад непалітычным парадкам (то-бок тэхналогіі, якія вызначаліся здольнасцю мабілізаваць

дзяржпераваротаў (гвалтоўнага захопу і ўтрымання ўлады, здрады кагосьці з асяроддзя лідара, плюс ваенны складнік) і перайшлі да «каляровых рэвалюцый», дзе рабілася тое ж самае, толькі пад нейкім прыкрыццём масавага рашэння народа, які быццам бы вырасьціў вярнуць сабе ўладу, — кажа эксперт.

Палітолаг звяртае ўвагу на апошнія падзеі ў Венесуэле ці Балівіі, дзе знешне ўсё нагадвала «каляровую рэвалюцыю» (масавыя пратэсты, людзі на вуліцах), але пры гэтым цэнтра кіравання пратэстамі не было і ўсё нагадвала дзею, якая адцягвала ўвагу цэнтральнай улады ад падзей, што адбываліся ў найбліжэйшым атачэнні лідараў гэтых дзяржаў. А там вяліся перагаворы амерыканцаў, якія шукалі слабае звяно — здраднікаў.

— У Венесуэле яны гэтае слабае звяно знайшлі і практычна завербавалі, але цудам аперацыя была выкрыта і нічога не атрымалася, — тлумачыць Андрэй Манойла. — А ў Балівіі — атрымалася, таму што Маралес супраціўляўся роўна да таго моманту, пакуль камандуючы войскамі не параіў яму пакінуць пасаду прэзідэнта. І зрабіў гэта настолькі пераканаўча, што Маралес не стаў рабіць ніякіх заяў: сеў у самалёт, зляцеў у Мексіку, а ўжо адтуль звярнуўся да нацыі: маўляў, так атрымалася, прабачце, я ўжо не тут...

Таму, з пункту погляду эксперта, пры ўсёй эфектыўнасці тэхналогій цяпер назіраецца крызіс усіх «каляровых рэвалюцый». І ідзе відавочная тэндэнцыя вяртання да папярэдніх, больш хуткіх гвалтоўных метадаў арганізацыі дзяржпераваротаў. Схема: знайсці здрадніка, завербаваць яго, арганізаваць пераварот і растлумачыць, чаму лідара скінулі.

«Гібрыдная вайна» часта выкарыстоўваюцца ў якасці сінонімаў. Аднак з'явы, па сутнасці, абсалютна розныя.

— Праўда, яны часта ці перакрываюцца, ці камбінуюцца, — тлумачыць сутнасць блытаніны Андрэй Манойла. — У адных і тых жа сітуацыях «каляровая рэвалюцыя» можа праходзіць як этап гібрыднай вайны.

Ён удакладняе: гібрыдная вайна — гэта вайна, якая прадугледжвае дасягненне сваёй мэты камбінаваннем розных формаў ваеннага і неваеннага ўздзеяння. То-бок аперацыі гібрыднай вайны могуць уключаць у сябе дзеянні як па традыцыйным уводзе войскаў, так і разнастайныя дзеянні «нонкамбатант» (транснацыянальных структур арганізаванай злчыннасці, наркартэляў, сіндыкатаў і гэтак далей). Усё гэта збіраецца разам — і атрымліваюцца аперацыі гібрыднага тыпу.

— Адначасова з ваеннымі аперацыямі могуць праводзіцца аперацыі інфармацыйнай вайны (гэта асобы від аперацый, якія праводзяць, як правіла, выключна разведслужбы) з выкарыстаннем новых формаў і метадаў разведвальнага ўздзеяння, — кажа палітолаг. — Могуць праводзіцца аперацыі гандлёвай, эканамічнай вайны, усё гэта можа камбінавацца з вельмі агрэсіўнай дыпламатыяй.

Такая камбінацыя (дзеянне традыцыйных сіл і інфармацыйных, гандлёвых, эканамічных, дыпламатычных аперацый) і ўяўляе з сябе гібрыдную вайну.

— «Каляровыя рэвалюцыі» як тэхналогіі арганізацыі дзяржаўнага перавароту могуць быць часткай гібрыднай вайны, калі яны камбінуюцца яшчэ з нечым. Але самі па сабе «каляровыя рэвалюцыі» — гэта вельмі прыватны аспект, тэхналогія, якая паўтараецца ва ўсіх кейсах, — адзначае Андрэй Манойла.

ЧАМУ «ПРАКАЛОЛІСЯ» Ў БЕЛАРУСІ?

— Дала збой іх асноўная тактыка — хутка змяніць палітычны рэжым у Беларусі. Хутка не атрымалася, хоць усё рабілася менавіта для таго, каб гэта адбылося, і падтрымка была каласальная не толькі матэрыяльная і фінансавая з-за мяжы, — лічыць палітолаг. — Я перакананы, што найлепшыя заходнія палітэхналагі працавалі якраз над гэтым, таму што ўсе найноўшыя тэхналогіі дэстабілізацыі палітычных рэжымаў, якія з'явіліся на працягу апошніх двух гадоў на Захадзе, былі ўжытыя ў Беларусі для таго, каб зрынуць дзеючы палітычны рэжым, гэта значыць зладзіць дзяржаўны пераварот гвалтоўным шляхам.

Але расслабляцца не трэба: гэта не апошняя спроба дасягнуць сваёй мэты. Эксперт перакананы, з падзей мінулага года арганізатары вынеслі пэўны ўрок, цяпер на аснове аналізу памылак тэхналогія будзе мадыфікавана і ўдасканалена. І тут можна не сумнявацца — захады па змене дзяржаўнага ладу ў нашай краіне не спыняцца з-за леташняга прывалу. Таму пільнасць страчваць нельга ні пры якіх абставінах.

Вольга АЛЯКСАНДРАВА.

Наша даведка

Андрэй Манойла — прафесар кафедры расійскай палітыкі факультэта паліталогіі МДУ, член навуковага савета пры Савеце бяспекі Расійскай Федэрацыі, прарэктар Грамадзянскага ўніверсітэта «Адзінай Расіі». У навуковай дзейнасці займаецца даследаваннямі ў сферы інфармацыйных войнаў, псіхалагічных аперацый, процідзеяння «каляровым рэвалюцыям», кіраванаму хаосу і ідэалагічным дыверсіям. Яго навуковыя працы перакладзены на 12 моў. У Літве працы Андрэя Манойлы па інфармацыйных войнах атрымалі назву «рускі падыход» і з 2006 года выкладаюцца ў ваенных акадэміях.

уюцца ад класічнай схемы і мелі своеасаблівы сцэнары:

— З аднаго боку, у аснове таго, што адбывалася на ніжнім узроўні (у аснове масавых выхадаў), ляжыць класічная схема «каляровай рэвалюцыі», роўна такая была ў Югаславіі ў 2000-м і затым ва Украіне, у Ганконгу, у Грузіі і гэтак далей, але без «майдана» — гэта схема мадыфікаваная, — кажа Андрэй Манойла. — З другога боку, у Беларусі сышліся так званыя прыёмы, тэхналогіі, рознага кшталту гаджэты і «прымочки», якія былі адпрацаваны на праця-

у дзясяткі разоў больш людзей, чым тэхналогіі мабілізацыі пад дакладныя палітычныя лозунгі) былі ўзятыя з «электрамайданаў» у Арменіі, дзе гэтыя тэхналогіі ўпершыню з'явіліся і даказалі сваю эфектыўнасць. Такім чынам, быў выкарыстаны цэлы шэраг найноўшых дасягненняў у галіне арганізацыі дзяржпераваротаў, якія былі сабраны ў Беларусі і скамбінаваны ў новую тэхналогію арганізацыі дзяржперавароту новага тыпу. І гэтым беларускі кейс быў цікавы, лічыць эксперт.

гу двух дзясяткаў гадоў у розных кейсах.

Ён звяртае ўвагу, што, нягледзячы на агульную схему «каляровай рэвалюцыі» ў Беларусі, схема сувязі і каардынацыі была цалкам узятая з масавых беспарадкаў у Ганконгу (якая сфарміравалася ў 2019-м і пачатку 2020 года), пакуль ганконгскіх рэвалюцыянераў не распужаў каранавірус.

— Ён аказаўся больш эфектыўны, чым кітайскі ГУЛАГ, — перака-

МОДА ПРАХОДЗІЦЬ... І НА «КАЛЯРОВЫЯ РЭВАЛЮЦЫІ» ТАКСАМА

Што датычыцца саміх «каляровых рэвалюцый», з пункту гледжання Андрэя Манойлы, апошнім часам назіраецца не іх росквіт, а хутчэй заняпад.

— Ці то мода на «каляровыя рэвалюцыі» стала праходзіць, ці то назіраецца маятніковы рух арэляў, калі ў свой час адышлі ад класічных

— Для таго каб працэс пошуку, вярбоўкі і выбудоўвання праходзіў без перашкод з боку нацыянальных органаў дзяржбяспекі, вельмі часта арганізуюцца імітацыю «каляровай рэвалюцыі», — тлумачыць палітолаг.

НЕ БЛЫТАЦЬ З ГІБРЫДНАЙ ВАЙНОЙ

Яшчэ адзін цікавы момант, на які звярнуў увагу эксперт: тэрміны «каляровая рэвалюцыя» і